

ECONOMIC THEORY AND NOBELELOGY: RECENT ADVANCES

Каргапольцева І. В., аспірант

*Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-064-3-1>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Світова пандемія прискорила усвідомлення людством панування цифрової епохи. З 2019 року світ взаємовідносин суб'єктів господарювання назавжди змінився. Від швидкості пристосування до сучасних умов ведення господарської діяльності залежить не стільки фінансовий результат, скільки саме існування суб'єкта.

Інформаційна ера стимулює індивідуумів використовувати дистанційні канали взаємодії з навколишнім світом, у тому числі і соціальні мережі. За допомогою саме соціальних мереж спостерігається спекулятивне збільшення попиту, наприклад, на цінні папери на фінансових ринках світу. Виникає певна боротьба фінансових інститутів з індивідуумами. Це явище обумовлюється тим, що ринковий механізм не забезпечує загальної рівноваги в економіці, а господарюючі суб'єкти, які приймають участь у ринкових відносинах, володіють асиметричною інформацією. Таким чином, зростає роль держави у регулюванні ринкових відносин. Постулати неокласичної теорії про ринки з досконалою інформацією, єдину рівноважну ціну товару та ринковий механізм регулювання рівноваги в економіці поступаються парадигмам посткейнсіанства та нового кейнсіанства у синтезі з інституційною теорією. Виникає проблема подальшого детального аналізу впливу інституцій на регулювання ринкових

механізмів в сучасних умовах поглиблення цифровізації економіки.

Ще в «Загальній теорії зайнятості, проценту та грошей» Дж. М. Кейнс звертає увагу на значущість саме інституційних факторів середовища, які впливають на варіативність економічної поведінки ринкових суб'єктів [1]. Посткейнсіанська течія економічної теорії на чолі з Дж. В. Робінсон, Н. Калдором, П. Сраффою, продовжує ідеї Дж. М. Кейнса та на інституційно-орієнтованій методологічній основі доводить необхідність об'єднання теорії ефективного попиту з обмеженням діяльності монополій і проведенням соціальних реформ [4]. Макроекономіка, згідно посткейнсіанської теорії, базується на існуванні та взаємодії соціально-економічних та політичних інституцій. В теорії «фінансової крихкості» Х. Мінські – відомий економіст монетарної посткейнсіанської течії, аргументує значущість фінансової нестабільності, яка впливає через систему грошово-фінансових інститутів на економіку, а разом з цим провокує фінансові кризи, які лежать в основі економічних криз. Наявність стійких факторів макроекономічної нестабільності ринкової економіки та необхідність впливу держави для регулювання економіки об'єднує економічні погляди вчених посткейнсіанської течії та представників нового кейнсіанства (Дж. Стігліц, Дж. Акерлоф, Г. Менкью, П. Кругман) [4]. Теоретичні розробки економістів течії нового кейнсіанства синтезують мікро- та макроекономічну теорію, звертають увагу на економічну невизначеність, асиметричність інформації, недосконалість регулювання ринків, внаслідок цього – несинхронне ціноутворення. Лауреати нобелівської премії Дж. Стігліц, Дж. Акерлоф, М. Спенс, в своїй праці «Аналіз ринків з асиметричною інформацією», розкрили інституційну основу і соціальну структуру ринків. Асиметричність інформації, в роботі вищезгаданих вчених, – нерівномірне розподілення між учасниками ринкової угоди, співзвучна теорії трансакційних витрат, яку розглянув представник неінституційної теорії Р. Коуз у своїй праці «Природа фірми». Складний ланцюг теоретико-методологічних

передумов аргументує вплив соціальних та політичних інститутів на економіку.

Кінець 2021 року був показовим з точки зору опортуністичної поведінки учасників соціальної мережі Reddit у протистоянні з великими хедж-фондами США. Здебільшого, менше ніж за 3 місяці учасниками он – лайн форуму Wallstreetbets, вищезгаданої соціальної мережі, спекулятивний попит на акції компанії GameStop збільшив ціну однієї акції в тисячі разів. Слід зауважити, що компанія GameStop, яка займається роздрібним продажем ігрових приставок та комп'ютерних ігор, вже не один рік показувала збитки. З огляду на те, що комп'ютерні приставки вже давно не користуються значним попитом на відміну від комп'ютерних ігор он-лайн, GameStop не можна назвати інвестиційно привабливою для роздрібних інвесторів. Незважаючи на це, за декілька місяців, інвестори з Reddit спекулятивно збільшили ціни на акції компанії. Більшість угод здійснювались он-лайн через брокера Robinhood. Саме ця он-лайн біржа не потребує жорстких умов для здійснення операцій, крім однієї – режим торгів « $T+N=T+0$ », де T – день укладання угоди, N – кількість торговельних днів, по закінченню яких здійснюється розрахунок і покупець стає повноправним володарем цінних паперів, тобто гроші та цінні папери надходять на рахунки у день, коли укладається угода. [3]. Технологічний сервіс Robinhood не надає опції для збереження коштів, адже не має ні офісу, ні консультантів, ні служби підтримки, що заохочує роздрібних інвесторів до спекулятивних операцій. Таким чином, соціальні мережі та сервіси дистанційної торгівлі на фінансових ринках виконують роль інструментів, за допомогою яких індивідууми створюють ситуацію фінансової нестабільності. У значних масштабах таке явище може викликати фінансову кризу, яка у свою чергу – економічну кризу. Отже, без регулювання ринкових відносин зі сторони держави, подолати нестабільність фінансових ринків, в умовах асиметричності інформації, неможливо. Після спекуляцій з цінними паперами компанії GameStop, учасники об'єднання Wallstreetbets переключили свою увагу на срібло та

акції деяких інших компаній. Майже одразу після цього, на початку лютого 2021 року, ціна на срібло зросла на 30% [2]. У випадку, якби державний регулятор – комісія по цінним паперам та біржам США, не втрутилася у перебіг подій на фондовому ринку, спекулятивне зростання цін на срібло продовжилося. Саме тому, спостерігається ситуація фінансової нестабільності через протистояння інституцій, з метою спекулятивного збагачення, а також економічної справедливості. Одна із основних ідей об'єднання роздрібних інвесторів Wallstreetbets у соціальній мережі Reddit – протистояння хедж-фондам, які, на їх думку, несправедливо збагачуються на спекуляціях з цінними паперами компаній, які знаходяться у скрутному становищі. Таким чином, роздрібні інвестори підвищують ціну на акції компаній, а хедж-фонди, які грають на зниження цін – зазнають збитків.

Можна зробити висновок, що державне регулювання фінансових ринків є невід'ємною частиною економіки сьогодення. Ситуація з он-лайн форумом Wallstreetbets на соціальній платформі Reddit призвела до гучного розслідування причин та наслідків нестабільності, внаслідок спекуляцій на фінансовому ринку. З огляду на те, що у сучасному світі соціальні та політичні інститути мають великий вплив на ринкову рівновагу та ціноутворення, такі економічні течії як посткейнсіанство, нове кейнсіанство та неінституціоналізм тільки частково пояснюють ці економічні явища. Виникає потреба детального синтезу та подальшого розвитку течій економічної теорії, в зв'язку з асиметричністю інформації на ринку та оппортуністичною поведінкою індивідуума. Саме тому, на мою думку, сучасні та майбутні економічні дослідження науковців, обов'язково повинні включати цифрову складову економічних відносин суспільства.

Література:

1. Кейнс Дж.-М. Общая теория занятости, процента и денег : Перевод с англ. / под. ред. А. Г. Милейковского, И. М. Осадчей. Москва : Прогресс, 1978. 494 с.

2. Обухова Е., Пахомов К. Хомяки против кукловодов. URL: <https://expert.ru/expert/2021/07/khomyaki-protiv-kuklovodov>
3. Обухова Е., Суриков В., Абрамов А. Биржи должны встряхнуться. URL: <https://expert.ru/expert/2021/09/birzhi-dolzhny-vstryakhnutsya>
4. Гайдай Т.В. Институционализм и современные течения кейнсианства: аспекты методологического взаимодействия. *Журнал институциональных исследований*. 2011. № 3 (128). С. 10–18.